

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudkyň Daniely Zemanové a Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **A. B.**, zast. Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalované: **Policie České republiky**, Ředitelství služby cizinecké policie, se sídlem Olšanská 2176/2, Praha 3, proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 3. 2017, čj. CPR-8614-2/ČJ-2017-930310-V234, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2017, čj. 2 A 39/2017-25,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2017, čj. 2 A 39/2017-25, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalované ze dne 24. 3. 2017, čj. CPR-8614-2/ČJ-2017-930310-V234, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 12 342 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí k rukám jeho zástupce Mgr. Tomáše Císaře, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Předmětem sporu je vyhoštění ukrajinského občana, který v České republice pracoval bez platného povolení k výkonu práce. Klíčovou otázkou je, zda v této věci bylo třeba pro správní řízení ustanovit tlumočníka.

[2] Dne 7. 3. 2017 prováděla hlídka cizinecké policie kontrolu zaměstnávání cizinců na stavbě bytového domu v Praze 3, v ulici Olgy Havlové. V rámci zásahu byl kontrolován také žalobce, který na stavbě pracoval. Na výzvu policistů předložil platný cestovní pas Ukrajiny s platným polským schengenským vízem typu D MULT. Žalobce však nedoložil platné povolení k výkonu práce na území České republiky, a proto byl následně zajištěn a převezen na inspektorát cizinecké policie. Zde byl s žalobcem sepsán protokol o výslechu účastníka správního řízení. Žalobce byl přes noc držen v policejní cele. Následující den, tj. 8. 3. 2017, jeho výslech pokračoval. Téhož dne zahájila Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy, Odbor cizinecké policie, Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort (dále jen „správní orgán I. stupně“) řízení ve věci správního vyhoštění žalobce z České republiky. Rozhodnutím ze dne 8. 3. 2017 uložil správní orgán I. stupně žalobci správní vyhoštění dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, na dobu jednoho roku. Do správního spisu byl založen mj. přípis žalobce, ve kterém se po poučení vzdává práva na odvolání proti rozhodnutí o vyhoštění.

[3] Dne 13. 3. 2017 žalobce prostřednictvím svého zástupce podal odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění. Žalovaná odvolání zamítla rozhodnutím ze dne 24. 3. 2017 pro nepřípustnost. Nepřípustnost odůvodnila § 81 odst. 2 správního řádu, dle něhož právo podat odvolání nepřísluší účastníkovi, který se po oznámení rozhodnutí tohoto práva písemně nebo ústně do protokolu vzdal.

[4] Žalobce napadl rozhodnutí žalované správní žalobou. Městský soud žalobu zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil zejména tím, že dle spisu žalobce při výslechu odpovídal na otázky policejního orgánu a uvedl, že rozumí poučení a tlumočníka ani právního zástupce nežádá. Sice jednou v průběhu svého výslechu řekl, že tlumočníka žádá, nicméně to bylo až poté, co již sdělil, že česky rozumí. Také v prohlášení o vzdání se práva na odvolání, které s ním bylo sepsáno, uvedl, že se svého práva vzdává na základě svobodné vůle a že byl řádně poučen o následcích takového prohlášení. Tvrzení žalobce obsažené v čestném prohlášení ze dne 31. 3. 2017, kde říká, že nevěděl, jaké dokumenty podepisuje, protože jim nerozuměl, považuje soud za účelové. Žalobce se prý práva na odvolání vzdal dobrovolně a rozhodnutí žalované je proto v souladu se zákonem.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti

[5] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatel uvádí tři stížnostní námitky. Předně namítá, že prohlášení o vzdání se práva na odvolání nemůže vyvolat právní účinky. Stěžovatel je státní příslušník Ukrajiny, nikdy se neučil češtině a rozumí pouze těm slovům, která jsou shodná v češtině a v ukrajinštině. V České republice byl poprvé v životě. Nemohl proto rozumět tomu, co společně s dalšími dokumenty podepisoval a jaké to pro něho bude mít následky. Navíc prohlášení působí dojmem, že ho sepsal sám stěžovatel. Tak tomu ale není. V řízení nebyl přítomen tlumočník, čímž byla porušena stěžovatelova procesní práva.

[6] Stěžovatel dále argumentuje tím, že prohlášení o vzdání se práva na odvolání nesplňuje formální náležitosti, které pro podání předepisuje správní řád. V podání není řádně definován ten, kdo podání činí, ani orgán, kterému je určeno. Také není z prohlášení

patrná forma, kterou bylo učiněno, zda jej stěžovatel učinil ústně do protokolu, nebo písemně. V neposlední řadě stěžovatel shledává pochybení soudu v tom, že nedostatečně odůvodnil rozsudek, vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu a nedostatečně se vypořádal s žalobními námitkami. Z těchto důvodů považuje rozsudek za nezákonný a nepřezkoumatelný.

[7] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] NSS při posuzování přípustné kasační stížnosti dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Důvodnost kasační stížnosti posoudil soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] NSS se nejprve zabýval námitkou, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Stěžovateli je třeba přisvědčit, že rozsudek je na samé hranici přezkoumatelnosti, protože nekriticky a slepě rekapituluje závěry a skutková východiska rozhodnutí správního orgánu, aniž by se detailně a poctivě zabýval žalobními body. Z napadeného rozsudku je nicméně alespoň v základních rysech zřejmé, na základě jakých důvodů soud rozhodl. Pokud je z rozsudku poznatelné, na jakých důvodech soud rozhodnutí staví, nelze takový rozsudek zrušit pro nepřezkoumatelnost. Klíčovým problémem napadeného rozsudku ostatně není jeho nepřezkoumatelnost, ale to, že při hodnocení jednotlivých skutečností (zejména účinků žádosti stěžovatele o tlumočníka) nevychází ze skutečné časové posloupnosti celé věci (viz další námitka).

[11] Hlavní námitkou stěžovatele je zpochybnění účinnosti prohlášení o vzdání se práva na odvolání [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Stěžovatel vysvětluje, že jeho prohlášení nemůže vyvolat právní účinky, jelikož mu nerozuměl, nerozuměl jeho následkům a v řízení nebyl přítomen tlumočník, který by mu prohlášení přeložil.

[12] Ze správního spisu vyplývají skutkové okolnosti v následující časové posloupnosti. Stěžovatel byl kontrolován příslušníky cizinecké policie dne 7. 3. 2017 a následně zajištěn a omezen na svobodě téhož dne v 10:50 hod. Po převozu na inspektorát dostal k podpisu tři dokumenty, konkrétně úřední záznam o zajištění cizince, úřední záznam o umístění osoby do policejní cely – krátkodobé a úřední záznam o umístění osoby do policejní cely - vícehodinové. Tyto tři dokumenty stěžovatel podepsal, všechny byly opatřeny překladem do azbuky. Následně byl stěžovatel ještě téhož dne v 13:40 hod. předveden k výslechu. Z protokolu o výslechu účastníka správního řízení je patrné, že byl poučen o právech a povinnostech dle zákona o pobytu cizinců a správního řádu. Do protokolu stěžovatel uvedl, že poučení rozuměl, nicméně využívá svého práva a *žádá* tlumočníka, jelikož nerozumí českému jazyku, a současně souhlasí s tlumočením do jazyka ruského. Policejní orgán na žádost stěžovatele nijak nereagoval, tlumočníka neustanovil a dne 8. 3. 2017 pokračoval ve výslechu. Z protokolu vyplývá, že stěžovatel odpovídal na otázky policejního orgánu a uvedl, že všemu rozuměl a protokol podepsal. Současně bez

přítomnosti tlumočníka podepsal i několik dalších dokumentů, včetně prohlášení o vzdání se práva na odvolání, přičemž ani jednou nenamítal, tedy alespoň dle obsahu správního spisu, že by něčemu nerozuměl.

[13] Dle § 16 odst. 3 správního řádu má každý, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede řízení, právo na tlumočníka. Právo na tlumočníka přiznává také Listina základních práv a svobod v čl. 37 odst. 4. Ustálená judikatura stanoví povinnost správního orgánu ustanovit tlumočníka účastníku, který o to požádá (např. rozsudek ze dne 27. 1. 2004, čj. 6 A 17/2000-54, č. 341/2004 Sb. NSS).

[14] Právo na tlumočníka samozřejmě nelze využívat k zpětnému zpochybnění správního řízení v těch případech, kdy účastník opakovaně během řízení uváděl, že českému jazyku rozumí, komunikuje se správními úřady a tlumočníka nepožaduje, načež teprve v rámci řízení před správním soudem namítl, že mu správní orgán tlumočníka neustanovil (pro srovnání lze uvést rozsudky ze dne 4. 12. 2003, čj. 6 A 181/2002-34, ze dne 3. 9. 2008, čj. 1 As 28/2008-76, a ze dne 15. 2. 2012, čj. 1 As 21/2012-32).

[15] Nyní projednávaný případ se však od případů projednávaných cit. judikaturou zásadně liší. Stěžovatel bezprostředně po zadržení o tlumočníka požádal. Správní orgán tento požadavek zcela ignoroval, následující den stěžovatele vyslechl bez přítomnosti tlumočníka a předložil mu k podpisu několik dokumentů, včetně prohlášení o vzdání se práva na odvolání. V tomto bodě tak správní orgán I. stupně zásadně pochybil, nedostál své povinnosti a upřel stěžovateli jeho ústavním pořádkem garantované právo. Existují tedy vážné pochybnosti o tom, zda stěžovatel opravdu rozuměl všem dokumentům, které podepsal. Nutno zdůraznit, že stěžovatel dle svého tvrzení pobývá v Česku poprvé. Proto je zcela přesvědčivé i jeho tvrzení, že češtině rozumí jen na zcela základní úrovni, jako ukrajinštině příbuznému slovanskému jazyku.

[16] Pochybení správního orgánu I. stupně zakládá závažnou vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Proto také vzdání se odvolání nemá žádné účinky, neboť není jisté, že tomuto jednostrannému procesnímu úkonu stěžovatel opravdu rozuměl. Proto tento procesní úkon za uvedených okolností nemůže založit ani nepřípustnost odvolání.

[17] Poslední námitka stěžovatele se vztahuje k údajným formálním nedostatkům prohlášení o vzdání se práva na odvolání, které mají zakládat jeho neplatnost [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. K tomuto NSS jen stručně uvádí, že, odhlédne-li od kardinální vady právě popsané, považuje po formální stránce takové prohlášení za zcela standardní a v souladu se zákonem. Je sice evidentní, že prohlášení nepsal sám stěžovatel, to však samo o sobě nezakládá jeho neplatnost. V tomto smyslu postačí, že stěžovatel prohlášení podepsal. Co se týče formálních náležitostí prohlášení, shledává ho soud dostatečným. Prohlášení je založeno do správního spisu, je v něm označeno rozhodnutí, proti kterému by potenciální odvolání mělo směřovat, včetně čísla jednacího, a je v něm uvedeno jméno stěžovatele s jeho podpisem. Tato námitka tak není důvodná, její posouzení však nemá vliv na celkové posouzení věci.

IV. Závěr a náklady řízení

pokračování

[18] NSS shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. S ohledem na důvody zrušení rozsudku krajského soudu zrušil také žalobou napadené rozhodnutí žalované [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s.]. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc žalované. V dalším řízení žalovaná odvolání řádně projedná, zohlední přitom rovněž skutečnost, že správní orgán I. stupně v rozporu se zákonem do řízení nepřibral tlumočníka.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl NSS v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná ve věci úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel měl v řízení úspěch, a má tedy právo na náhradu nákladů těchto řízení. NSS je posledním soudem, který o věci rozhodl; proto musí určit náhradu nákladů celého soudního řízení.

[20] V řízení o žalobě představovaly náklady řízení stěžovatele odměnu a náhradu hotových výdajů jeho zástupce, který učinil dva úkony právní služby [podání žaloby ze dne 3. 4. 2017, účast na jednání před soudem dne 2. 6. 2017; § 1 odst. 1, § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu], a to v hodnotě 3100 Kč za každý úkon právní služby, celkem tedy částku 6200 Kč. Náhrada hotových výdajů pak sestává z paušální částky 600 Kč (2 x 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu); jiné hotové výdaje stěžovatel nespecifikoval. Protože je zástupce stěžovatele plátcem DPH, zvyšují se náklady řízení o částku 1428 Kč. Celkové náhrady řízení o žalobě činí 8228 Kč.

[21] V řízení o kasační stížnosti představovaly náklady řízení stěžovatele odměnu zástupce, který učinil jeden úkon právní služby [doplnění důvodů kasační stížnosti ze dne 28. 7. 2017; § 1 odst. 1, § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], a to v hodnotě 3100 Kč. Náhrada hotových výdajů pak sestává z paušální částky 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože je zástupce stěžovatele plátcem DPH, zvyšují se náklady řízení o částku 714 Kč. Celkové náklady řízení o kasační stížnosti činí 4114 Kč.

[22] Žalovaná je tedy povinna stěžovateli k rukám jeho zástupce Mgr. Tomáše Císaře, advokáta, uhradit náhradu nákladů soudních řízení celkem částku ve výši 12 342 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. září 2017

Zdeněk Kühn
předseda senátu